

BARA e Klara

ULLA
LUNDQVIST

BARA e Klara

ULLA
LUNDQVIST

 SAGA
EGMONT

Ulla Lundqvist

Bara Klara

Saga

Bara Klara

Copyright © 1992, 2019 Ulla Lundqvist och SAGA Egmont, an imprint
of Lindhardt og Ringhof A/S Copenhagen

All rights reserved

ISBN: 9788726143737

1. E-boksutgåva, 2019

Format: EPUB 2.0

Denna bok är skyddad av upphovsrätten. Kopiering för annat än
personligt bruk får enbart ske efter överenskommelse med Saga samt
med författaren.

Lindhardtogringhof.dk

Saga är ett förlag i Lindhardt og Ringhof, ett förlag inom Egmont-
koncernen

Ingen negerkung?

Klara sitter vid fönstret i det rum som en gång var hennes mammas i den stora tysta villan där bara hon och mormor bor. Det snöar ute.

Framför sig på skrivbordet — som också det var mammas en gång— har hon sin röda dagbok som hon fick i julklapp av moster Cilla och som hon skriver så sällan i. Det händer inte så mycket i Klaras liv nu som det gjorde för bara några månader sedan, och allt det som hände *då*, det har hon fortfarande inuti sig som en röra av osmälta tankar och intryck och en gråt som ännu inte helt ebbat ut. Mammas sista ord den där dagen som ännu värker någonstans i hennes inre, de orden hör hon åter och åter igen, men hon känner varje gång att hon bara inte *kan* handla, i all framtid, så som mamma ville.

Klara, du måste lova att inte . . . ta reda på . . . forska i . . . om din pappa, och om mormor . . . och inget annat heller . . .

Hon kan höra de där orden när hon vill och återigen vill gråten välla upp, en gråt som inte bara är sorg och saknad utan också helt oresonlig ilska: varför måste mamma dö? Varför just hon som var den enda Klara hade? Och varför var det allra allra sista hon sa att Klara inte fick ta reda på något om sin okända pappa? *Ville* mamma verkligen att hennes enda barn skulle vara ensam i världen?

Hon kastar en blick på den enda mening hon har skrivit i dagboken i dag. Så står det:

"Min mamma är en ängel, men min pappa är nog ingen negerkung."

Egentligen har hon tagit fram boken för att skriva om Paolo, pojken i 6 a som går omkring lika ensam som hon. Han tittar på henne ibland på rasterna, det har hon sett, och hon antar att han har sett att hon tittar på honom. Precis som hon själv ser Paolo annorlunda ut, han är mörk i hyn och ögonen och hans hår är glänsande svart. Att han heter Paolo har hon hört när de andra pojkarna i hans klass retat honom. "Svarta tuppen" kallar de honom eller "Paolo Pösmunk", och hon begriper lika lite det sista som det första namnet. Det finns inget tuppaktigt eller pösande hos Paolo — han är ganska liten och spenslig och drar sig helst undan i ett hörn.

Precis som hon själv brukar göra. Fast hon är ju lång, längre än Paolo.

Nu har det gått mer än två månader sedan hon började efter jul i klass 5 c på Folkungaskolan, och inte har hon ännu hittat någon bästa vän att vara med, någon som Kicki hemma i Nyköping. Ja, hon tänker fortfarande "hemma" om Nyköping; mormors fina stad med Domkyrka och Teater och stora affärsgator är ännu en smula främmande.

Men de retar henne inte, hennes klasskamrater, och ropar inte otäcka namn som Paolos gör; de är bara upptagna av sina bästisar på samma sätt som Klara och Kicki en gång var upptagna av varandra. Kicki är med Lina nu. Det har hon skrivit i brev, och Klara känner ett sting av svartsjuka. Förr var det alltid Lina som hängde i närheten av Klara och Kicki och ville komma in i deras tvåsamhet och som någon gång i nåder bjöds in — eller som fick duga när Klara eller Kicki var sjuk.

Så som Lina gjorde då, så måste Klara göra nu fast hon avskyr det: ställa sig i närheten av två som hör ihop och

hitta på något att fråga om eller sätta sig vid samma bord i skolmatsalen. Några flickor har förstås inte någon bästis bland flickorna utan hänger efter pojkar i stället, men det vill inte Klara — även om hon ibland har hoppats att hon skulle våga säga något till Paolo. Men han går ju klassen över så det finns aldrig någon vettig anledning.

Om det bara ville komma någon ny! En pigg och glad och ljushårig som Kicki! Men dagarna går och ingenting händer.

Mormor och Leo — som hon inte kan kalla morfar, fastän han faktiskt är hennes riktiga morfar — de verkar lite bekymrade ibland.

— Vill du inte ha en liten bjudning, Klara lilla? föreslår mormor, och Leo tycker att hon ska börja rida eller något så att hon lär känna några andra än bara ungarna i 5 c, som han säger. Men då skakar Klara på sina mörka lockar. Bjudning, det skulle ju vara att muta folk. Sådant kan hon inte nedlåta sig till, och rida, aldrig. Av allt fånigt på jorden är hästgalna tjejer det värsta: de rusar varje dag direkt från skolan till Valla och "sina" hästar, och de talar aldrig om annat än hur gullig Lillen är, eller Signal eller Smiley och allt vad de heter.

Nej, hon får väl ha tålamod.

Skymningen tätar nu och snart kommer väl mormor hem från Stifts- och landsbiblioteket, där hon fortfarande arbetar deltid i utlåningsdisken. Klara tycker att det är bra, hon vill gärna ha det stora tysta huset för sig själv några timmar då och då, ännu har hon inte utforskat alla dess hemligheter. Förresten är hon ju van vid att vara ensam, mamma jobbade ju mycket mer, hela dagarna, och ibland dröjde det till sena kvällen innan hon kom hem från det lilla "friskcenter" som hon drev tillsammans med snälla och roliga Annelise från Danmark.

Nu har tankarna irrat sig tillbaka igen till det gamla hemmet och mammas konstiga sista bön: inte forska efter pappa. När Klara åter dröjer vid det smärtsamma minnet av mamma i sängen strax innan ambulansen kom, kan hon hur hon än försöker inte erinra sig något svar, något löfte som hon kan ha uttalat. Om någon har bitt en lova och man *inte* har sagt "jag lovar" — är man då bunden av bara själva bönen om ett löfte? Det är en fråga för moralfilosofen, har Leo sagt, när hon har undrat, men han har aldrig frågat varför hon funderar över sådant. Leo är vad mormor kallar *diskret* — han låter en ha sina hemligheter ifred och ställer inga nyfikna frågor. Mormor själv är inte så diskret. Hon är inte diskret alls, kan man säga. När hon går på och förhör Klara (i all välmening, som hon själv säger) så händer det att Leo lägger sin hand på hennes arm och säger lite avvärande: "Diskretion, Marga lilla, också i barnens värld."

Sådan är han, hennes nyfunna morfar och hennes mormors kavaljer eller "gubbfriend", som ännu inte gjort min av att lämna sin ungarlsvåning och flytta till mormor och Klara i det stora tysta huset.

Nu vet hon hurdan mormor är, hurdan hennes morfar är (men inte han som är död och var mormors man) och hon minns hur mamma var, även om hennes minne och mormors minne av mamma är så olika. Men hennes pappa?

Hon vet inte ens om han lever. Hon fick aldrig fråga mamma, och ingenstans i mammas kvarlämnade papper och foton finns det någonting som skulle kunna ge en ledtråd, ifall nu Klara kommer på idén att söka efter sådana trots mammas sista ord.

Åter faller hennes blick på dagboksbladets "min pappa är nog ingen negerkung". Men brasilianare kan han vara. Hon vet trots allt att mamma stack iväg till Rio de Janeiro när hon bröt med sin familj, för att hon fick veta att den som hon hela sitt liv kallat pappa inte var hennes riktiga

pappa utan att det var Leo — hennes föräldrars bästa vän och kompanjon i familjens stora byggföretag. Klara undrar lite hur mamma kände det; det är svårt att föreställa sig när man själv växt upp utan pappa.

Därute i Brasilien, där var mamma barnflicka hos några svenskar och Klara föddes när hon hade kommit hem — men hur länge efter, det har Klara aldrig fått veta. Tänk om det bara var ett halvår eller ännu mindre! I så fall . . .

Annelise, mammas bästis — om någon vet något så bör det vara hon. Men hon säger ingenting: mamma har väl avkrävt också henne någon sorts löfte. Och hon visste ju aldrig varför mamma gav sig av hemifrån — åtminstone påstår hon att hon inte visste det. Men man kan ju aldrig veta. Stora har ju ett särskilt sätt att låtsas och att hålla ihop inför barn, det vet man ju.

Nu klingar klockan vid stora dörren. Mormor ringer alltid innan hon sätter nyckeln i låset. Det är kanske av *diskretion*? Nej, det är nog för att Klara ska komma susande nerför trappan och ta emot henne, det tycker hon om har hon sagt. Och Klara vill gärna göra mormor glad, så hon slår snabbt ihop pärmarna om den där fåniga negerkungsmeningen och landar i hallen just som mormor kliver in och borstar snöflingor ur sin päls. I det svaga ljuset syns hon bara otydligt, och hjärtat hoppar som alltid till i Klara. Det är obegripligt så lik mamma hon är! I mormor finns det ju lite mamma, precis som i mej, tänker Klara och pussar på kinden.

Mormor tar henne i famn och stryker över hennes hår. Jo, lite grann hemma är det allt här hos mormor.

Lite senare sitter de vid bordet i den fina matsalen alla tre, det gör de alltid när Leo är med. Härinne blir Klara åter påmind om hur olika folk lever. Mamma fick lov att arbeta och slita för det som hon kallade deras lilla guldkant: en

resa då och då, en tavla som de tyckte om, den lilla bilen som de gjorde utflykter i. Mormor talar aldrig om pengar eller att ha råd, och Klara tror nästan att hon skulle kunna få vad hon vill om hon bara ber om det. Men hon har lite svårt att be om saker, det sitter i från förr, vilket inte hindrar att mormor ofta kommer hem med en fin tröja eller en scarf eller en liten flaska luktvatten som hon tror att Klara vill ha. Och visst, Klara vet att mormor vill göra henne glad — "det är så länge sedan jag fick skämma bort någon". Men Klara har redan börjat förstå något viktigt i livet: det som man kan skaffa sig efter att ha längtat länge är mer värt än alla dyrbarheter som ramlar över en.

— Du är så tyst, Klara.

Det är Leo som säger det, inte som vanligt mormor. Mormor talar ofta om att Klaras tystnad bekymrar henne, men Leo brukar inte påpeka sådant. Så när det nu kommer en sådan kommentar från honom känns det viktigare att svara på den, och hon beslutar sig för att vara alldeles ärlig. Leo brukar dels förstå när hon verkligen säger vad hon tänker på, dels ta hennes funderingar på allvar, som man gör med vuxna; det är den stora skillnaden mellan Leo och andra.

— Ja, jag tänker på hur olika det är, svarar Klara därför. Att vara rik och fattig, menar jag.

— Fattiga var ni ju ändå inte, lägger sig mormor i, du och Elisabet.

Leo tittar en smula irriterat på mormor och sedan säger han:

— Berätta själv, Klara! Hur menar du?

— Jo, jag menar ungefär som mormor tror, fast hon har ju rätt, fattiga var vi inte utan vi var väl precis lagom, som mina kompisar. Men nu är det skillnad, jag menar, ni har ju så mycket pengar så det *märks* liksom inte. Till exempel att

vi reste till London efter jul och bodde på det där hotellet. Så är det inte för nån av mina kompisar. Därhemma alltså.

Leo och mormor utbyter en snabb blick.

— Är det inte bra i skolan, jag menar har du inte, finns där fortfarande ingen som . . .

— Det är ingen fara, svarar Klara. Dom är inte dumma mot mej som dom är mot en som heter Paolo i sexan. Honom retar dom hela tiden, fast han verkar inte bry sej om det.

— Du får väl ge flickorna lite mer tid, säger Leo och tänder sin pipa, vilket är tecknet för att resa sig från bordet. Fixar du kaffet, Klara?

Klara nickar. Det är skönt att ha små plikter.

På kvällen vid sitt skrivbord läser hon åter den där Pippimeningen. Sedan stryker hon över den med ett tjockt streck och skriver i stället:

Mormor är så snäll, men Leo fattar på något sätt mycket bättre vad jag tänker. När jag berättade om Paolo så såg jag att mormor liksom nästan började säga nånting som kanske hade blivit sådär konstigt eller liksom fel som det kan bli ibland när mormor säger saker. Leo tycker det med, det vet jag fast han inte säger det. Mormor är väl som hon är för att hon alltid har varit rik. Men jag tycker ju om henne det gör jag och jag vet ju att hon har haft en massa sorger, som hon kanske tänker på fortfarande. Man glömmer nog aldrig riktigt. Jag glömmer aldrig mamma fast jag har mormor. Det är bättre att ha mamma än att vara rik som jag är nu. Eller som mormor är. När man alltid har haft mycket pengar så blir man nog liksom en annan sort. Leo är ju också rik förstås, men han har ju det där med kriget och hans fru som försvann. Leo är annorlunda. Och han har ju varit fattig också.

Ibland tänker jag att jag skulle vilja fråga honom mer om hans fru och om koncentrationsläger och sånt men jag vågar inte. Till exempel om han tror att hans fru födde något barn eller vad som hände. Han skulle kanske bli hemskt ledsen då. Fast han verkar ganska glad ibland också. Jag skulle vilja att han flyttade hit och bodde här så vi blev mer som en vanlig familj med en pappa. Man vet ju inte om det blir skillnad sen på såna som har och inte har haft pappor när dom blir vuxna. Det blev en konstig mening men du förstår nog kära dagbok.

Om jag skulle ta och kalla dej för Kitty som Anne Frank gjorde med sin dagbok. Och tänk om det blir en riktig bok sen. Fast det är ju skillnad för hon dog ju. Det är ju inte krig nu så jag blir nog både stor och gammal. Men man vet ju aldrig. Mamma dog ju ung. Tänk om hon har skrivit dagbok? Annelise tror inte det.

Jag läser om Anne Franks dagbok nu, den riktiga, inte den som är förkortad. Jag läser den lite för Leos skull också, för att jag fick den av honom. Ibland är den lite svår, det är ju inte nån spänningsbok precis. Det är svårt att tänka sej att hon bara var några år äldre än mej när hon skrev så svåra saker. Man kan undra om dom har rättat och så efteråt, som med uppsatser. Det har dom inte trodde Leo och mormor. Men Anne skrev nog inte bara för sej själv, hon ville nog att andra skulle läsa för hon ville ju bli författare sedan. Hon ville nog att andra skulle läsa. Det vill inte jag. Inte vissa saker i alla fall. Mormor till exempel, hon skulle kanske bli arg eller i alla fall lessen för en del.

Jag tittar på bilden av Anne ibland och jag tycker vi är lite lika. Det finns särskilt en bild i en av mormors uppslagsböcker där hon har en vit tröja med nån sorts stickat håligt mönster vid halsen och fram och på

ärmen. Hon har mörkt hår som jag och ungefär lika långt, men hon har inte lugg som jag. Hon ser faktiskt judisk ut, och det vet jag ju nu att det gör jag med. För att Leo är min riktiga morfar alltså. I den där boken står det under bilden att Anne Franks dagbok är betydande — jag minns inte riktigt hur det står. Jag måste gå och titta.

Nu är jag här igen kära dagbok. Sådär står det: "betydande inte bara som tidsdokument utan även — och kanske i än högre grad — som klarsynt självanalys av en mycket intelligent ung flicka." Det är nog därför som den är svårläst ibland.

Hon hade kanske fått Nobelpriset om hon inte hade dött. Hon skulle ha fyllt 51 i år. Mormor är 59 fast hon ser ut som 40 eller knappt det ens. Hon är lite mallig för det. Jag undrar hur Anne skulle ha sett ut nu. Jag ska läsa lite i hennes bok, så godnatt kära Kitty, alltså. Äsch nej det— är löjligt att härma. Jag hittar kanske på ett eget namn. Godnatt.

När Klara ska till att somna hör hon mormor tassa utanför dörren. Så knackar det tyst, men Klara väljer att inte svara för hon sover nästan på riktigt och orkar inte med prat just nu. Men mormor öppnar dörren sakta och försiktigt och smyger in på tå, böjer sig ner och kysser Klara på pannan varefter hon smyger ut lika tyst. Dörren lämnar hon en aning på glänt, och långt bortifrån hör Klara vad hon säger till Leo, något om att "flickan grubblar visst på något", och då svarar Leo något om att ha tålamod och med det ordet glider Klara in i sömnen. Tålamod.

Nu sover hon. På hennes skrivbord som en gång var hennes mammas skrivbord ligger hennes egen röda dagbok

bredvid Anne Franks.

Från pärmén blickar Annes kloka mörka ögon ut i den tysta vinternatten.